

LANGUAGE AND STYLE IN THE POEMS OF THE BALKAN POET İLHAMİ EMIN

Abdurrahman Toprak
ORCID: 0000-0002-5387-1323
International Balkan University
Turkish Language and Literature, PhD candidate
abdurrahmantoprak@hotmail.com
Germany

ABSTRACT

Macedonia, which is one of the most important and central regions in Ottoman Rumelia and one of the ancient regions of the Balkan geography, is one of the countries that has been active in Turkish literature from past to present. İlhami Emin, one of the most important names of contemporary Balkan Turkish literature, was also raised in these lands. He is a versatile literary figure who was born in 1931 in the town of Radoviş in Eastern Macedonia, lived in the Rumelian geography, and contributed great works to Turkish. His life is also the story of the Balkan Turks from the post-Ottoman period to today. Rumelia's vibrant political structure, which emerged in the second quarter of the 20th century, greatly affected İlhami Emin's educational life; Serbian and Bulgarian respectively in the schools he attended; Later, after the Bulgarians withdrew from Macedonia, he learned Macedonian and Russian as a foreign language. Before the end of his childhood, he learned four foreign languages besides Turkish. This difficult educational life that he went through must most likely have supported İlhami Emin's artistic background. While Russian enabled the poet to read Russian classics in their original language, it also provided him with the opportunity to research literary products of other languages. He improved his Turkish by taking Turkish lessons from Ferid Bayram, who served in Turkish schools during the Ottoman period, and by listening to Turkish radio. The problems that İlhami Emin experienced in learning Turkish did not prevent him from becoming fluent in Turkish over time. In this study, it is aimed to reveal how the Turkish literature kept alive in the Balkan geography is embodied in the poems of a poet, in the niversitesicontext of the understanding of language and style that the poet acquired with such difficulty. In this study, a qualitative research method based on an interpretive approach was used by examining documents. The principle of induction was adopted in the study based on İlhami Emin's life story and works.

Keywords: İlhami Emin, Macedonia, Melami, Poetry, Language and Style

BİR BALKAN ŞAİRİ İLHAMİ EMİN'İN ŞİİRLERİNDE DİL VE ÜSLUP

Abdurrahman Toprak
ORCID: 0000-0002-5387-1323
Uluslararası Balkan Üniversitesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Doktora Öğrencisi
abdurrahmantoprak@hotmail.com
Almanya

ÖZET

Hem Osmanlı Rumeli'sinde oldukça önemli ve merkezi bölgelerden hem de Balkan coğrafyasının kadim bölgelerinden biri olan Makedonya, geçmişten bugüne Türk edebiyatında etkin olan ülkelerden biridir. Çağdaş Balkan Türk edebiyatının en önemli isimlerinden biri olan İlhami Emin de bu topraklarda yetişmiştir. Doğu Makedonya'nın Radoviş kasabasında 1931 yılında dünyaya gelmiş, Rumeli coğrafyasında yaşamış, Türkçeye büyük eserler kazandırmış çok yönlü edebi bir şahsiyettir. Onun hayatı aynı zamanda, Osmanlı sonrasından bugüne uzanan Balkan Türklerinin hikâyesidir. Rumeli'nin 20. yüzyılın ikinci çeyreğinde oluşan hareketli siyasal yapısı İlhami Emin'in eğitim hayatını oldukça etkilemiş; gittiği okullarda sırasıyla Sırpça, Bulgarca; daha sonra da Bulgarların Makedonya'dan çekilmesiyle birlikte Makedonca ve yabancı dil olarak da Rusça da öğrenmiştir. Henüz çocukluk dönemi sona ermeden Türkçenin dışında dört yabancı dil birden öğrenmiştir. Geçirmiş olduğu bu zorlu eğitim hayatı, büyük bir olasılıkla İlhami Emin'in sanatsal altyapısını desteklemiş olmalıdır. Rusça, şairin Rus klasiklerini özgün dilinde okumasını sağlarken diğer dillerin edebi ürünlerini araştırabilmesi için imkân sağlamıştır. Türkçesini Osmanlı zamanında Türk okullarında görev yapmış olan Ferid Bayram'dan Türkçe dersleri alarak ve Türk radyosunu dinleyerek geliştirmiştir. İlhami Emin'in Türkçeyi öğrenmede yaşamış olduğu sorunlar onun zamanla akıcı bir Türkçeye sahip olmasına engel olmamıştır. Bu çalışmada şairin bunca güçlükte elde ettiği dil ve üslup anlayışı bağlamında, balkan coğrafyasında yaşatılan Türk edebiyatının, bir şairin şiirlerinde nasıl somutlaştığını göz önüne sermek amaçlanmıştır. Bu çalışmada doküman inceleme yapılarak, yorumlayıcı yaklaşıma dayanan nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. İlhami Emin'in yaşam öyküsü ve eserlerinden yola çıkılan çalışmada tümevarım ilkesi benimsenmiştir.

Anahtar Kelimeler: İlhami Emin, Makedonya, Melamilik, Şiir, Dil ve Üslup

1. GİRİŞ

Türk kültürü ve değerleri yüzyıllardır Balkan topraklarında harmanlanmıştır. Türkler tarih boyunca Balkanlar ile yakından alakadar olmuştur. Türk kültürünü bünyesine sindirmiş bu ülkelerden biri de Makedonya'dır. Bu aşinalığı doğrulayan da tarihsel süreç içinde yapılmış ve yapılmakta olan faaliyetlerdir. Edebiyat da bu faaliyetler arasında yerini çoktan almıştır.

Bu itibarla Türk Edebiyatı'nın en belirgin özelliklerinden birisi olan dönemlere göre toplumun siyasi ve manevi durumundan örnekler vermesi, tarihi belge niteliğini de taşımaktadır. Gelişkin her edebiyat gibi Türk edebiyatı da tarih boyunca kendi kültürel değerlerini korumuş, bunun yanı sıra kendi sınırları içerisinde kalmayıp birçok coğrafyaya yayılmayı başarmıştır. Dolayısıyla Balkanlara dek uzanan kollarıyla bir sınır, bir devlet edebiyatı olmaktan ziyade bir coğrafya edebiyatı olma özelliği taşımaktadır. Balkanlar, Anadolu, Ortadoğu ve Türki devletleri içine alan geniş bir coğrafyada var olmayı başarmış ve geleneği sürdüren büyük bir edebiyat sahası yaratmıştır. Bu sahaya hâkim olan dil ve edebiyat içinde Makedonya da kendine has bir yer bulmuştur.

Kendi Türk edebiyatını üretmeyi başaran Makedonya, bunun yanı sıra çeviri yolunu kullanmak suretiyle sınırları dâhilinde yaşayan toplumlara Türk edebiyatını kazandırmıştır. Şiir ile başladığı edebiyat serüvenine, şiirin yanında hikâye, roman, tiyatro türlerinde de eserler vererek devam eden İlhami Emin, Türkçeden Makedoncaya, Makedoncadan Türkçeye çeviriler yapmak suretiyle iki kültür ve dil arasında köprü oluşturma görevi görmüş; Yugoslavya'daki birçok okur Yunus Emre, Mevlâna, Ahmet Yesevi, Evliya Çelebi, İbn-i Rüşd, Fuat Köprülü, Nazım Hikmet, Yaşar Kemal, Orhan Pamuk ve Atatürk'ü İlhami Emin'in çevirileriyle tanımıştır.

Roman, hikâye, tiyatro gibi edebi türlerde de üretici bir yapıda olan, gazetecilikte de başarısını kanıtlayan İlhami Emin, edebi türler içinde en fazla ürün verdiği tür ise şiir olmuştur. Şairin Türkçeye çevirmiş olduğu ilk şiirleri, 1951'de *Yürü Aydınlığa* adı altında yayımlanan, genç Türk şairlerinin şiirlerinin bir araya getirildiği kitapta yer almıştır. İlhami Emin, bu çalışmalarından sonra da Makedonca olmak kaydıyla şiir yazmayı sürdürmüştür. Şair olmasının yanı sıra gazeteci, tercüman, radyo programcısı ve devletin önemli kademelerinde görev almış bir kültür insanıdır. Ailesinin Türkiye'ye göç etmesiyle birlikte zor bir süreç yaşayan İlhami Emin, içinde bulunduğu bu zor duruma bakmaksızın birden fazla kültür ve dille erken yaşta tanışmış, yaşamını sürdürdüğü bu toprakların politik gerçekliklerindeki zorlukların üstesinden gelmeyi başarmıştır. Sanatına tutunmak suretiyle her güçlüğün üstesinden gelmeyi de bilmiştir. İlhami Emin'in şiirleri, farklı söyleyiş ve anlam özelliklerine sahiptir. Şiirlerinde aşk, sevgi, özlem, yalnızlık, ayrılık, ölüm gibi bireysel temaların yanı sıra göç, din, Melamilik, dostluk, barış gibi sosyal temalar yer almıştır. Kendine has üslubundan dolayı şiirleri düşündüren, kıyaslama yaptıran, sorgulayıcı, sorgulatici bir yaklaşıma sahiptir. Sevgi, barış, evrensellik, değişim, dönüşüm, devrim, doğa, varlık, yokluk mısralarında sıkça karşılaşılan değerlerdir. Şair, şiirlerinde bütün bunları tek konu ya da değer olarak ele almamışsa da hepsini ustalıkla işlemiştir.

Avrupa'nın Balkan Yarımadası'nda merkezî konumda bir ülke olan Makedonya, Balkan coğrafyasının da kadim bölgelerinden biridir. İki milyonu aşkın nüfusa sahiptir. Nüfustaki dağılıma bakıldığında yoğunluk sırasına göre yer alanlar Makedonlar, Arnavutlar, Türkler, Çingeneler, Ulahlar, Sırp, Boşnaklar ve diğer etnik gruplardı (Hacısalıhoğlu, 2003). Birçok değişik kültürün bir araya gelmesi demek orada konuşulan dil sayısının artması anlamına gelmiş ve nüfusun büyük bir kısmı Makedonca konuşurken kullanılan diğer diller Arnavutça, Türkçe, Sırpça, Hırvatça ve Boşnakça olmuştur.

Tarih boyunca birçok kavmin göç sahası olan Makedonya'daki ilk Türk varlığının IV. yüzyılın ikinci yarısında Hun Türkleri ile başladığı bilinmektedir. Hamzaoğlu'na göre bölgedeki Türk varlığının 1683 yıllık bir tarihi vardır (Hamzaoğlu, 2010). Siyasi bakımdan da karmaşık bir yapı arz eden bu coğrafya, Melami ve Bektaşî iki ailenin, Manisa'nın Saruhan beldesinden Doğu Makedonya'ya uzanan tarihlerinde buluşması sonucunda Radoviç kasabasında dünyaya gelen İlhami Emin'in de kaderini belirlemiştir. Dindar bir aileye mensuptur. Çocukluğu İştîp Melami tekkesi çevresinde geçmiştir. İlk şiir kitabı, 1955 yılında “*Животот Пее и Плаче (Zivotot Pee i Plache)*” adıyla Makedonca olarak yayımlanmıştır (Emin, 1955). Bunu 1957'de yine Makedonca yazdığı ikinci şiir kitabı olan “*Денонокује (Denonokiye)*” izlemiştir (Emin, 1957). Bu iki kitabın da Türkçe çevirileri mevcut değildir. Bu iki kitabın ardından yayımlanmış olduğu diğer şiir kitapları: “*Taş Ötesi, Gülkılıç, Gülçiçek, Gülçiçekhane, Gülev, Hepimiz Tito, Yörükçe, Rozarium, Güldeste, Güldün, Gülyol, Poeziya, Gülkaya ve Gültepe*” olmuştur.

Şair; “*Taş Ötesi, Gülçiçek, Gülçiçekhane, Gülkaya ve Gülyol*”daki şiirlerini hem Türkçe hem Makedonca yazmıştır. “*Rozarium, Poeziya ve Gültepe*” adlı şiir kitaplarının içerikleri ise yalnızca Türkçe yayımlanmış olan şiir kitaplarındaki bazı şiirlerin Makedonca çevirileridir. Otuz adet yeni şiirinin yanı sıra *Gülçiçek* ve *Gülçiçekhane* adlı şiir kitaplarındaki şiirlerinden derlemelerle oluşturduğu şiir kitabı ise *Gülkaya* adlı eseridir. *Güldeste* isimli şiir kitabı da altı adet yeni şiiri ile *Taş Ötesi, Gülkılıç, Gülçiçek* ve *Gülçiçekhane* şiir

kitaplarındaki şiirlerinden derledikleriyle oluşmuştur. Çocuklar için yazmış olduğu şiir kitaplarının adları *Kırık Dost*, *Ay Kedisiz Saray*, *Şiirli Alfabe* ve *Güneşli Şiirler*'dir. *Güneşli Şiirler* kitabı üç kez basılmıştır.

2. ŞİİR VE KİMLİK

Şiir, dil ve kültürün korunması, bir toplumun kimliğini sürdürmesi ve geliştirmesi için önemli bir konudur. Bu itibarla bir Halk şairi profilini tasavvur etmek gerekirse;

- Genellikle yerel kültürü, gelenekleri ve değerleri yansıtarak toplumun kültürel kimliğini güçlendirirler. Bu, bir topluluğun ortak bir geçmişi ve birliğini güçlendirebilir.
- Toplumsal sorunlara dikkat çekerek insanları bilinçlendirebilir. Şiir aracılığıyla, toplumsal adaletsizlik, eşitsizlik veya diğer sorunlar konusunda duyarlılık oluşturabilirler.
- Toplumu olumsuz etkileyen olaylara karşı umut, direniş ve dayanışma duygularını kuvvetlendirebilir. İnsanlara ilham vererek, güçlü olmalarını teşvik edebilirler.
- Geleneksel dil ve ifade biçimlerini kullanarak dilin korunmasına katkıda bulunurlar. Aynı zamanda, yeni kelimeler ve ifadelerle dilin zenginleşmesine de katkıda bulunabilirler.
- Şiirleri aracılığıyla toplumu eğitebilir ve bilinçlendirebilir. Özellikle, tarih, kültür, doğa gibi konularda yapılan şiirler, toplumun bilgi düzeyini artırabilir.
- Toplumun farklı kesimlerini bir araya getirebilir. Ortak kültürel unsurları vurgulayarak, toplumsal birliği destekleyebilirler.
- Geleneksel hikayeleri, mitleri ve değerleri yaşatarak, genç nesillere bu değerleri aktarabilirler. Bu, toplumun süregelen kültürel mirasını korumada önemli bir rol oynar.
- Duygusal bir bağ kurma yeteneği ile dinleyicilerini etkileyebilirler. Bu, insanların birbirleriyle ve topluluklarıyla daha güçlü bir bağ kurmalarına katkıda bulunabilir.

Şiir ve kimlik arasındaki ilişki karmaşık ve çok yönlüdür. Şairler genellikle kendi kimliklerini, aidiyet duygularını ve kültürel bağlamdaki rollerini ifade etmek için şiiri bir araç olarak kullanırlar. Şairin kendi yaşam deneyimleri, duyguları ve düşünceleri üzerinden şekillenen şiir, kişisel kimliği hakkında düşündüklerini ve hissettiklerini bu vesile ile ifade edebilir. Bu, bireyin kendisiyle, geçmişiyle ve geleceğiyle olan bağını güçlendirebilir. Şiir, sadece bireysel değil, aynı zamanda toplumsal kimliği de ele alabilir. Şairler, kendi etnik, kültürel, dini veya sosyal gruplarına ait oldukları duygusunu ifade ederek, toplumsal kimlikle ilgili konuları işleyebilirler.

Dil, kimliğin önemli bir bütünleyicisidir. Dil aracılığıyla kimlikle derin bir bağ kurabilir. Şair, kendi dilini ve dilin kültürel bağlamını kullanarak, aidiyet duygularını ve kimlik sorularını keşfeder. Diğer taraftan Şiir, mülteci, göçmen veya azınlık gruplardan gelen bireylerin kimlikleri üzerine odaklanabilir. Bu, kendi köklerinden uzakta yaşayan veya çeşitli kültürlerle etkileşime giren bireylerin deneyimlerini ifade etmek için bir mutfak olarak hizmet edebilir.

Şiir, duygu ve düşüncüyü ifade etmenin yanı sıra, kimlik üzerine düşünce ve sorgulamayı teşvik eden bir araç olabilir. Şairler, kendi kimlikleriyle, toplumsal bağlamda ve kültürel miraslarıyla ilgili karmaşık soruları ele alarak, okuyucuları düşünmeye ve empati kurmaya davet edebilirler.

3. İLHAMİ EMİN'İN ŞİİR KİTAPLARINDA DİL VE ÜSLUP

İlhami Emin'in şiirlerinde kullandığı dili irdelemeden önce Türkçenin Balkanlardaki durumuna kısaca bir göz atmak yerinde olacaktır. Her ne kadar Türkçenin Kuzey Makedonya'daki varlığı Osmanlıdan önceki dönemlere dayanmış olsa da etkili ve yaygın bir Türkçe eğitimi Osmanlı döneminde gerçekleşmiştir(Ural,

2016). Osmanlı dönemi sonrasında ise Sırlar ve Bulgarlar gibi baskıcı işgalci ülkeler tarafından her yönden asimile edilmeye çalışılan ya da göç etmeye zorlanan Kuzey Makedonya Türklerinin Türkçeyi öğrenmesi zorlaşmıştır (Çelik, 2014). 1912 yılı sonrasında da o zamana dek Osmanlı'dan almış oldukları eğitim ve kültür faaliyetlerini yitirmek durumunda kalmışlardır (Çelik, Gürel, 2018). 1919 yılında yoğun biçimde talep etmeleri sonucunda Türkçe eğitime kısmen izin verilmekle birlikte, din derslerinin de Türkçe okutulmuş olmasına karşın Türkiye'de gerçekleşen inkılaplar göz ardı edilmiş, bu eğitim faaliyeti Osmanlı Devleti'nde kullanılan alfabe ile yapılmıştır. Türkçe eğitimini olumsuz yönde etkileyen bir başka durum da 1953 yılında gerçekleşen göç hareketleri sebebiyle öğretmen ve öğrenci göçleri neticesinde Makedonların öğretmen olarak görevlendirilmesi olmuştur (Hasan, Adiller, 2017). İlhami Emin, ana dilini öğrenmede bu yüzden birçok sorun yaşamıştır. Anadili olan Türkçeyi öğrenmede yaşamış olduğu dönüm noktası, onun bir eğitimci olarak 1952 yılında Üsküp'te Türkçe eğitim veren Tefeyyüz ilkokulunda çalışmaya başlamasıyla mümkün olmuştur. Çünkü artık unutmaya başladığı Türkçeyi burada yeniden duyup konuşmaya başlamıştır. Daha sonra karşılaşmış olduğu çeşitli eleştiriler sonucunda Osmanlı zamanında Türk okullarında görev yapmış olan Ferid Bayram'dan Türkçe dersleri alarak ve Türk radyosunu dinleyerek Türkçesini geliştirmiştir. Zamanla çağdaş Türk sanatçıların eserlerini okuyarak kendisini geliştirmiş ve saf bir Türkçeye sahip olmuştur. Balkan coğrafyası, tarih boyunca farklı kültürlerin etkileşimine ve çeşitli toplumsal dinamiklere sahne olmuştur. Bu nedenle, Balkan şiiri de zengin bir kültürel mozaik içerir ve bu şiirlerde dil ve üslup çeşitlilik gösterebilir. Balkan coğrafyasında yeşeren şairler, genellikle kendi kültürlerinin izlerini taşıyan, tarihsel ve toplumsal temalara odaklanan eserlere imza atarlar.

İlhami Emin şiirinde, yaşadığı dönemin bir ifadesi olarak özgürlük demek; Tito demektir. Hem yaşadığı toplumun bir mozaiki hem de bu mozaiki bir arada tutan bir harcı olarak toplumun ihtiyaç duyduğu barış ve özgürlüğün, Tito'nun gösterdiği istikametten sapmamakla mümkün olabileceğini "Tito'nun Sesi" isimli şiir kitabında ifade etmektedir:

Tito'nun Sesi

*"titonun konuşması
barış güvercininin uçuşu
ormanlarla ovaların
şarkısı
adımlarımızın sağlıklı olması
hem de yüzyılların
daha da mutlu yarınlara
varması*

*Titonun konuşması
en sert bora ile çıkar
yarışa
çağırır o özgürlüğe
barışa"* (Hepimiz Tito, s. 12).

Balkanlar, farklı etnik grupları ve kültürleri barındıran bir bölgedir. Dolayısıyla, Balkan şiiri genellikle bu kültürel çeşitliliği yansıtabilir ve farklı folklorik öğeleri içerebilir. Balkan coğrafyası, tarih boyunca birçok önemli olaya tanıklık etmiştir. Bu nedenle, Balkan şiiri genellikle tarihi olaylarla ve toplumsal meselelerle ilgilenir.

İlhami Emin, şiirinde Türk kökleri ve Milliyetçiliğine de çokça yer verir.

*“En yalçın kaya karşısında varız,
Topal karıncaya bile yarız,
Eridik derken anka misali yeniden doğarız
Çünkü kökümüz bengi atamız Tanrıdağlı.”* (Gülyol, s. 8).

Ait olduğu toplumun kültür ve köklerini yansıtan şiirleriyle de dikkat çeken İlhami Emin, bu tarz şiirlerinde toplumsal aidiyeti canlı tutmayı amaçladığı gözlenebilmektedir.

İlhami Emin’in düşünce dünyasının oluşumu çocukluğu, gençliği ve olgunluk zamanı olmak üzere üç evrede gerçekleşmiştir. Çocukluğu, ailesinin Melamilik ve Bektaşilikle olan sıkı bağları nedeniyle ev, cami ve tekke arasında geçmiştir. Babası da onu Melamilik’in esaslarına göre yetiştirmeye çalışmıştır. Şair bu durumu mısralarına şöyle dile getirmiştir:

*“Gül içinde gül biter
Derdi babam Derviş Rıfat, ister...”* (Emin, 2003).

Dolayısıyla sanatçının şiirlerinde Melâmî kültürünün izleri de böylece kendini hissettirmektedir. Melamiler ne zahiri ve batını sorunlarla ne kerametlerle ilgilenmişlerdir. Allah’a kalb-i rabt etmiş ve yalnızca Allah’ı bilmişlerdir. Hz. Peygamber’i taklit ederek iyiliği gizli gizli yapar ve kimseden yardım istemezler. Yalan ve haramdan uzak durmak durumundadırlar. Özel ve ayırt edici giysileri ise yoktur (Gölpınarlı, 1931).

Melamilik kültürünü korumacı bir üslup ile gelecek nesillere aktarmaya özen gösteren İlhami Emin’in şu mısraları dikkate değerdir:

*“Biz yine
Döne dolaşa
Taşa çarpa
Aşa aş
Aşağıya
Düşene
Karşı
İçiçe
Bu çağ
Sen
Siz
Kalamaz”* (Gülçiçek, s. 36).

Melamiği hiçbir kötülükle bağdaştırmak mümkün değildir. Hangi söz hangi fiil olursa olsun Melamilik Balkan coğrafyasında devam edecektir;

*“Gülü koruyan dikendir
Seni koruyan dikenim
Dikene aldırış etme hey gül-ü gonce
Sen ki, gülsün dikenden önce”* (Gülyol, s. 30).

Melamilik, İslamiyet’i erdemle yaşamayı temel prensip olarak kabul etmiştir. Onlar için esas olan iyilik, doğruluk, akıl ve sevgidir. Sözü edilen bu kavramlara İlhami Emin’in şiirlerinde oldukça sık rastlanmaktadır. Halk ağzına ait söz kalıpları kullanmıştır. Bu kullanım İslami söylemlerde de vardır. Bu söylemlerin başında “gül” gelmektedir. “Gül”, Türk-İslam uygarlığında Hz. Peygamber’in simgesidir, remzidir. Tasavvufi Türk

edebiyatında sık sık kullanılmış olan “gül” kelimesi ile İslam Peygamberi Hz. Muhammed (SAV) kastedilmiştir. İlhami Emin, bazı şiirlerinde Hz. Muhammed’i konu edinip işlemiştir. Bu şiirlerden biri de “Üsküp Hacı Balaban Camii Gülleri”dir. Şiirin ilk dizelerinde geçen “Yaz kış açar Hacı Balaban Camii gülleri / Peygamber gülümseyişini hatırlatır tenleri” söylemi ile Hz. Peygamber’i gül ile sembolleştirmiş; böyle yapmakla Fuzuli’nin Su Kasidesine atıfta bulunmuştur. Şair, Hz. Peygamber’e duyduğu yoğun sevgiden ötürü güllere her bakışında ona baktığı duygusuna kapılmıştır.

İlhami Emin, şiir kitaplarının isminden, yapmış olduğu metaforlara dek “Gül’ü çokça kullanmıştır. Şair, anılarında bu durumu anlatırken özünü oluşturan Türk-İslam duygusallığının kendisinde karışık duygular yarattığını ifade etmiştir (Sipahi, 2011). *Gülçiçek hane* (Emin, 1974) adlı şiir kitabında Türk tasavvuf şiirinden alıntılar mevcuttur. Temel din bilgilerini babasından almış olan İlhami Emin için Melamilik, “tarikatlar üstüdür ve tarikatları kabullenmeyen bir gül yoludur” (Sipahi, 2011). Bu konu hakkında babasından daha detaylı bilgi istediğinde aldığı cevap “Gir de gör.” olmuştur. Bu cevap karşısında bilgileri kendisinin yaşayıp öğrenmesi gerektiğini kavramış, deneyimlemenin önemini fark etmiştir. Çünkü insan, yaşamı ancak deneyimleyerek öğrenecektir.

Melamiliğin düşünce esaslarından biri olan Melâmî ya Allah’tır ya Muhammet’tir düşüncesini kendine düstur edinir. İlhami Emin için, Hz. Muhammed’e ve Allah’a ulaşmanın yolu aşktan geçer. Bu aşk yolunda ilerlemek için benlikten vazgeçmek gerekir. İnsanın ön yargıları ve takıntıları ise merhametsizlik ve benliğe sürükler. Bu tarz düşüncelerin insanı ne zaman ve nerede tesiri altına alacağı belli olmaz. Bu sebeple insanın, bu gibi düşüncelerden arınması gerekir. İnsan bunlardan en iyi şekilde, aşk ile kurtulabilir. İnsan, içinde yaşadıklarını kimseye anlatamaz. Duygular, düşünceler ve içindeki değişiklikler sözle ifade edilemez. Dünya söze dökülse yine de hiçbir şey anlatılamaz, bu yüzden sözün bitmesi gerekir. İnsan söz ile değil ancak hissederek anlatabilir. Kişinin, her şeyden önce hissetmesi gerekir, hissetmek için ise içi temiz olmalıdır. Şair, insanoğlu ancak içi temiz olduktan sonra aşka ulaşabilir, düşüncesini benimsemiştir.

SONUÇ

Bu çalışmada İlhami Emin’in öz yaşam öyküsü ve şiirlerinden yola çıkılarak şiirlerindeki dil ve üslup anlayışı açıklanmıştır. Şairin şahsında Makedonya ve Makedonya’daki Türk varlığı da ele alınmış, bunun sanatçıyla olan bağlantısı temellendirilerek ifade edilmiştir. Zor zamanlardan ve dönemlerden geçerek sanatını ve şiir anlayışını yoğunlaştırıp başarıya ulaşan İlhami Emin, Makedonya Türk toplumunun tarihsel süreçteki azınlık olarak nasıl yaşadığını, eğitimini, kültürünü, gündelik yaşamı çerçevesinde tanıtip anlatmıştır. Kimlik ve Zihinsel Direnişin İfadesi olarak şair, ait olduğu toplumun kendi kimliğini ifade etme ve koruma görevini üstlenmiştir. Şiir aracılığıyla, dil, kültür ve tarih üzerinden zihinsel direnişi simgelemiş ve ait olduğu toplumun geçmişiyile bağlar kurmuştur. Toplumsal bir hafıza oluşturma adına tarihsel olayları, anıları ve deneyimleri şiirsel ifade ile anlatarak dili ve zihinleri diri tutmayı amaçlamıştır. Bu da toplumun geçmişiyile bağlantı kurmasına ve bu geçmişi gelecek nesillere aktarmasına yardımcı olabilmektedir. O mensup olduğu Türk toplumundan hem etkilenmiş hem de bu toplumu etkilemeyi başarmış bir şairdir. Ait olduğu toplumun köklerinden ortaya çıkan eserleri, gelecek zamanlarda da Türk toplumuna ışık tutmayı sürdürecektir.

KAYNAKÇA

- Çelik, M. ve Denkova, J. (2014). Makedonya’da Türkçe eğitim. *Trakya Üniversitesi 9. Uluslararası Balkan Eğitimi ve Bilim Kongresi*, 749-752.
- Çelik, M. ve Gürel, Z. (2018). Makedonya’da Türkçe Dilbilgisi Öğretimi ve Bu Alanda Yayımlanan Kitaplar. *Knowledge International Journal*, 22(6), 1621-1626.
- Gölpınarlı, A. (1931). *Melâmîlik ve Melâmîler*. İstanbul: Devlet Matbaası.
- Hacısalıhoğlu, M. “Jön Türklerin Balkan Politikası (1908-1913)”. *Divan: Disiplinler arası Çalışmalar Dergisi*, s. 24 (Haziran 2008), 99-127.
- Hamzaoğlu, E. (2010). The Steppe Vegetation Of Dinek Mountain (Kırıkkale). *Gazi University Journal of Science*, 18(1), 1-15.
- Hasan, E. ve Adiller, S. (2017). Makedonya, Radoviş Türklerinin Türkçe eğitiminde sorunlar ve çözüm önerileri. *Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 1-28.
- Emin, İ. (1957) *Denonokije*. Kultura, Skopje, s. 36.
- Emin, İ. (1955) *Zivotot Pee Ĭ Place*, Knigoizdatelstvo Kocho Racin, Skopje, 31s.
- İsen, M., & Reyhan, İsen. (1983). *Yugoslavya Türk Çocuk Şiirinden Seçmeler*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- İsen, M. (2009). *Varayım Gideyim Urumeline*, İstanbul: Kapı Yayınları.
- Kaplan, M. (2014). *Şiir Tahlilleri 2 (Cumhuriyet Devri Türk Şiiri)*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Sipahi, R. E. (2011). *İlhami Emin’in Anıları Balkanlar ve Türkler*, İstanbul: Mitos Yayınları.
- Ural, S. (2016). Tarihî Perspektif Işığında Makedonya’da Türklerin Gündelik Yaşamı. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1).